

4. Широту асоціацій, легкість асоціювання окремих понять.
5. Здатність до дізнання, розпізнавання образу по деталях, згортання розумових операцій, аналогії.
6. Ступінь оперативності прийняття рішень в умовах дефіциту часу та інформації [3].

Отже, педагогічна культура, будучи специфічним додатком загальної культури, являє собою більш інтегральну соціальну якість особистості вчителя, що поєднує процес і результат педагогічної діяльності, узагальнений показник професійної компетентності і ціль професійного самовдосконалення. Педагогічна культура – це усвідомлена система, що містить у собі професійно-значущі особистісні якості педагога, професійно-необхідні знання, вміння і навички, педагогічний досвід, творчий підхід до вирішення задач навчання і виховання, педагогічну інтуїцію.

Література

1. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність як мистецька дія. *Рідна школа*. 1995. № 7–8. С. 31–50.
2. Микитюк І. Педагогічна культура вчителя в контексті сучасної культурно-освітньої ситуації. *Вища школа*. 2009. № 4. С. 93–101.
3. Табачек І. Особистість вчителя: філософсько-історичний екскурс. *Мультиверсум. Філософський альманах*. К.: Центр духовної культури, 2004. № 42. С. 20–26.

УДК 37.036 + 78 (07)

Бачинська Л. М.

вчитель музичного мистецтва
та інтегрованого курсу «Мистецтво», учитель-методист,
заступник директора з виховної роботи
Тернопільського ЗЗСО № 18
Lida_bm@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧО-ІННОВАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ НА УРОКАХ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ЦИКЛУ

У національній доктрині розвитку освіти чітко простежується мета державної політики щодо розвитку особистості і творчої самореалізації громадянина України. Отже, виховання покоління людей, здатних оберігати й примножувати найкращі зразки національної культури, є основним завданням учителя предметів художньо-естетичного циклу в освітньому закладі. Однією з пріоритетних цілей сучасної української школи є забезпечення якісного освітнього середовища для формування та становлення особистості, яка спроможна виходити за межі відомого, нестандартно мислити, приймати креативні рішення, створювати і сприймати новітні за своїм характером продукти. Цим зумовлюється потреба у формуванні інноваційного середовища та дослідженні питання креативності як загальної творчої здатності особистості.

Актуальність вирішення проблеми розвитку креативної особистості та виховання індивідуальності зростає у зв'язку з виникненням протиріччя між соціальним запитом суспільства на творчу та креативну особистість як складову підвищення його конкурентоспроможності й недостатньою розробкою стратегії формування креативності, що є основою концептуальних принципів креативного навчання і виховання підрастаючого покоління.

Передумови створення побудови необхідної концепції розвитку креативності особистості полягають у формуванні цієї проблеми і спробою її вирішення в межах філософії, психології та педагогіки.

Аналіз досліджень показує, що у педагогічній теорії інноваційне середовище загальноосвітнього навчального закладу розглядається у досить широкому спектрі: як умова розвитку освітньої установи, в якості соціально-психологічної підтримки й формування інноваційної культури, мотиваційної основи інноваційної діяльності педагогів, умови рефлексії і, відповідно, ефективності інноваційної діяльності, інтегрального інструменту, засобу м'якого, "точкового" опосередкованого управління професійним розвитком особистості педагога, фактору професійного саморозвитку педагога, як система професійних і міжособистісних взаємин (В. Баришніков, С. Дерябо, Л. Загрекова, Р. Касіна, А. Каташов, О. Крутенко, В. Лазарєв, Ю. Мануйлов, А. Моїсєєв, Н. Нємова, Л. Новікова, С. Поздняков, В. Серіков, В. Слободчіков, О. Трінататская, І. Фрумін, Г. Шек, В. Ясвін та ін.) [3, с. 218]

Досвід становлення і розвитку інноваційного типу (В. Сухомлинського, О. Захаренка, М. Гузика, В. Караковського, М. Щетініна, Р. Штейнера, П. Петерсона, С. Френе, та багатьох інших) переконує, що саме створення інноваційного середовища значною мірою обумовило якісні зміни у ставленні педагогів до нововведень й до себе як суб'єктів інноваційного процесу, у трансформації системи цінностей педагогічної діяльності, сприяло виробленню місії та інноваційної стратегії розвитку предметів художньо-естетичного циклу в освітньому закладі, створенню особливої атмосфери творчого пошуку, зняття бар'єрів інноваційної діяльності на уроках. [3, с. 220]

Мета концепції – створити умови для розкриття учня в умовах творчо-інноваційного середовища, як творчої особистості, зокрема її креативності, інтелекту, моральної самодисципліни як здатності до духовної самореалізації. Важливим чинником цього розкриття у процесі співтворчості виступає подивування як акт мислення, а також нетрадиційна гра – словесно-рухова, музично-драматична, кінетично-акустична, візуально-оптична – як основа культурної активності кожного школяра.

Авторська технологія ставить своїм головним завданням активізацію внутрішньої регуляції дискурсивного мислення учнів, завдяки спеціально організованому середовищу їх співбуттєвого навчання.

Здібності людини, які допомагають їй досягти успіхів у певній діяльності, складають рівень її обдарованості. Усі діти, без винятку вважаю, є обдарованими і наділеними творчим потенціалом. В одних такі творчі задатки розкриваються в музиці, живопису, в інших – у скульптурі, театральному мистецтві, хореографії т. д. Творчий потенціал проявляється на всіх рівнях

індивідуальності: психологічному, соціальному і духовному. Комплекс творчих задатків як структура потенціалу обумовлена креативністю. Отже я, з огляду на свій педагогічний досвід, визначаю такі складові творчого потенціалу: здібності, креативність, творча активність.

Одним із видів мистецтва, де відбувається розкриття і вдосконалення творчих можливостей і здібностей школярів, на мою думку, є музичне мистецтво. Могутня виховна сила музичного мистецтва була відома завжди і використовувалася на всіх етапах розвитку людства. Тому, саме на цих мистецьких заняттях завдяки особливо чуттєвій атмосфері стає можливою праця душі дитини, адже музично-естетичне виховання спонукає до виявлення та розвитку спеціальних креативних здібностей.

Для створення в інноваційно-творчому середовищі умов для розвитку креативної особистості визначаю для себе наступні шляхи розкриття креативної особистості, а саме:

- використання інноваційних технологій в процесі навчання;
- удосконалення педагогічної майстерності як основного чинника у розвитку творчого потенціалу школярів;
- використання різних форм роботи для усвідомлення мистецтва як основного засобу впливу на розвиток креативності учнів;
- планування і реалізація гурткової роботи як одного із шляхів впливу на розвиток творчої, креативно-мислячої особистості.

Отже, авторська концепція формування творчо-інноваційного середовища на уроках художньо-естетичного циклу пропонує упровадження моделей смислової дидактики, зокрема:

- наочного навчання як споглядання моделі розпізнавання смислу музичного тексту;
- латентного, облігатного навчання моделюванню музичного смислу;
- асоціативного навчання художньо-смислового розпізнаванню;
- діалогічного самонавчання інтерпретативних умінь;
- інцентивного учіння розумінню і тлумаченню музичних (художніх) текстів, арт-проектів.

Реалізація цих дидактичних моделей ґрунтується на принципах:

- імпровізаційності як способу несподіваної і перетворювальної організації процесу навчання;
- варіативності як послідовної видозміни задуму при моделюванні музичних (художніх) смислів;
- парадоксальності як конфлікту між теоретичним обґрунтуванням і онтологічним буттям музичного (художнього) моделювання предметної сутності.
- інтонаційності, зумовленої інтонаційним характером людської свідомості;
- музикальності як принципу відбору навчального змісту і методичних основ його розкриття.

Література

1. Антонова О. Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки. *Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі: [монографія]* / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ім. І. Франка, 2012. С. 14–41.
2. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. К: Грамота, 2005. 448 с.
3. Кремень В. Трансформація особистості в освітньому просторі сучасної цивілізації. *Професійно-технічна освіта*. 2009. № 1. С. 3–3.
4. Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. праць. Кривий Ріг: ДВНЗ «Криворізький національний університет», 2013. Вип. 39. С. 216–222.
5. Моляко В. О. Психологічна готовність до творчої праці. Київ: Знання УРСР, 1989. 36 с. С. 25.
6. Химинець В. В. Інновації в сучасній школі. Ужгород, 2004. 168 с.
7. Грабовська Т. І., Талапканич М. І., Химинець В. В. Інноваційний розвиток освіти: особливості, тенденції, перспективи. Ужгород, 2006. 232 с.
8. Химинець В. В. Інноваційно-освітня діяльність. Ужгород, 2007. 364 с.
9. Химинець В. В. Науково-методичні аспекти створення інноваційного середовища в освітніх закладах Закарпаття. *Освіта Закарпаття*. 2012. № 15. С. 3–11.

УДК 37.7458 (4)

Бачинська Н. Я.

методист відділу дошкільної і
початкової освіти ТОКІППО
n.bachynska@ippo.edu.te.ua

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО НАПРЯМУ «ОСОБИСТІСТЬ ДИТИНИ» ВІДПОВІДНО ДО ОНОВЛЕНОГО БАЗОВОГО КОМПОНЕНТУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Світ не стоїть на місці! Все розвивається і змінюється! І освіта впродовж життя – це одна із вимог сучасного суспільства. А в центрі освітнього процесу є особистість (дитина, людина). Саме завдяки розвитку особистості, формування її компетентностей можна забезпечити безперервну освіту. Недарма, в оновленому в 2021 році Базовому компоненті дошкільної освіти (Державному стандарті освіти) першим освітнім напрямом є «Особистість дитини». Про формування особистісної компетентності дитини піде мова далі.

Про саму особистісну компетентність, про емоційно-ціннісне ставлення дитини до себе, про знання, які слід надати та навички, які слід сформувати, про участь батьків в цьому процесі можна детальніше ознайомитися в тексті Базового компоненту дошкільної освіти (оновлено у 2021 р.). Більш детальніше розглянемо про роль вихователя у особистісному становленні дитини.

Особливе значення для дитини дошкільного віку має ставлення дорослих, зокрема і вихователів. Важливими є такі аспекти: